

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja vsako sredo in soboto.
Uredništvo je v Ljubljani, Breg šte. 12./II.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo
Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.
Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.
Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.
Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1— Din. V oglasnem delu stane pe-
ditna enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust

Št. III.

V Ljubljani, sobota 22. maja 1926.

Leto I.

O vzrokih premogovne krize in brezposelnosti.

IV.
V naših razmerah in ob predobro znani gospodarski uvidevnosti in dalekovidnosti naših vlad, ne moremo računati na skorajšnje oživitorenje naše industrije in povečanje našega prometa. V koliko bi se mogel naš premog izvažati, je zopet vprašanje zase in boljše je, da zaenkrat na tem ne zidamo. Naš premog ne more po svoji kvaliteti nikakor tekrovati z nemškim ali angleškim premogom. Ne moremo torej niti računati, da bi se v doglednem času vpoštavilo v naših rudnikih obratovanje v prejšnjem obsegu. Računati moramo vse prej, da bo kriza še trajala, da se bo v zvezi z redukcijam delalo ob skrajnem številu delovnih dni. Imamo torej pred seboj težak problem, katerega treba promatrati v onem obsegu, in z ono resnostjo, kakor se nam z ozirom na opisani položaj prikazuje. Vzroke je iskati v naši in svetovni gospodarski krizi, v novem ekonomskem, industrijskem in tehničnem procesu, pri nas pa še povzročena v zgoreni vladni gospodarski, finančni in davčni politiki ter v neki meri tudi v neodločenosti naših gospodarskih organizacij. Krivda, da so naši rudarji brez posla, ne leži na tem ali onem podjetju, na tej ali oni skupini ali osebi.

Kako tedaj pomagati našemu rudarskemu delavstvu v teh težkih dneh, ki se pretvorijo lahko v mesece in leta?

Najprej moram omeniti, da je bilo po vojni tudi v naših rudnikih, kakor pač in Angleškem in drugod, zaposlenih precej delavcev, ki niso bili vsi stari in sposobni rudarji, rudarji po poklicu. Vmes je bilo dosti ljudi, ki so prišli s kmetov, ki so bili talkorekoč le sezonski delavci. V koliko so bili ti in taki delavci rentabilni za podjetja sama in tudi v pogledu stanovske in organizacijske zavesti na mestu, je vprašanje. Gotovo je pač, da se bodo ti lotili sedaj več ali manj zopet poljskega dela, ali si pa poiskali kak drug težaški posel.

Druga je stvar z rudarji kot takimi s tistimi, ki jim je rudnik kraj dela, zaslužka in življenja, ki jim je rudnik takorekoč drugi dom. Ti rudarji se bodo, ako ne bo doma dovolj dela, bolj in bolj izseljevali v kraje, v katerih je vsaj nekaj več izgleda na zaposlitev, izseljevali se bodo zlasti v Francijo, če ne bo prestanto padanje francoskega franka izzvalo tudi tam krizo. V Francijo je šlo po vojni še največ slovenskih rudarjev, tja so se zatekli po polomu nemške valute tudi oni slovenski rudarji, ki so prej delali v westfalskih rudnikih. Ze danes je v Franciji nad 12 tisoč slovenskih rudarjev — jugoslovanskih rudarjev — skupno v Franciji okolu 18.000 — verjetno je torej, da bodo slovenski rudarji še nadalje iskali posla v Franciji. Nekaj delovne prilike za rudarje je menda tudi v Kanadi, toda prave slike in zanesljivih poročil o življenju rudarja v Kanadi še nimamo. Ne motimo se, če trdimo, da so za slovenskega rudarja v

soverni Kanadi prilike mnogo neugodnejše, ne samo v pogledu oddaljenosti in klime, marveč tudi v pogledu stanovanj, varnosti in drugo. Rudar v Kanadi kriči šele pot industrializaciji dežele, ki je sicer bogata in ki se bo še močno razvila. Vendar je Kanada še daleč od razmer, kakršne so v ostalih državah severne Amerike. Glede izseljevanja naših rudarjev v Rusijo, je tudi bolje, da smo si že prej na jasnem. Tisti, ki so se ogrevali za preselitev brezposelnih rudarjev v Rusijo, se niso najbrže zavedali, da ne delajo s tem prav nobene usluge niti Rusiji sami. Nemška Avstrija se je dolgo pogajala z Rusijo glede zaposlitve avstrijskega delavstva v Rusiji. Nekaj delavcev se je tudi res izselilo tja, toda Rusija sama je bila silno oprezna pri prevzemanju novih delovnih sil, ker vlada v Rusiji sami v rudokopstvu večletna kriza. Zlasti rudarjev išče ne primanjkuje. Ruska vlada je razglasila po svojih vnanjih zastopnikih, da ne smejo v Rusijo oni, ki nimajo zavarovanega dela, odnosno sorodnikov v Rusiji, ki prevzamejo v vsakem slučaju skrb za njihovo vzdrževanje. Torej tudi z izseljevanjem naših rudarjev v Rusijo, kakor se je v zadnjem času od izvestne strani, menda bolj v strankarsko agitacne namene, toliko zagovarjalo in pripravovalo na rudarskih shodih v Trbovljah in drugod, zaenkrat ni nič. Ostane v glavnem edinole Francija kot edina dežela, kjer najdejo lahko brezposelni rudarji še delo, čeprav ne pod tako ugodnimi pogoji, kakor si jih želi rudar, ki zapušča svoj dom, ki mu je vendar drag, ter roma v svet v matli, da mu bo vsaj večji zaslužek deloma odtehtal izgubo domačije.

Naše strokovne in socialne organizacije in ustanove imajo težko nalogo pred seboj. S samo dnevno borbo proti temu ali onemu rudarskemu podjetju se ne bo v današnjih razmerah dosti opravilo, ker si podjetja sama vsled nadprodukcije in zmanjšane odjema ne vedo in ne morejo pomagati. To je eno najtežjih vprašanj, kar so jih kdaj imele reševati naše strokovne organizacije. Rudarji imajo svoje bratovske skladišča, ki vrše nedvomno važno in prepotrebno zavarovalno funkcijo, toda te skladišča ne bodo mogla v današnjih razmerah same dosti pomagati. Vprašanje bi bilo lažje rešljivo, če bi bila naša vlada izvedla zavarovanje brezposelnih. Redna vladna podpora brezposelnim industrijskim delavcem, čeprav bi bila še tako skromna in nezadostna, bi omogočila, da se za silo prebijejo časi najhujše brezposelnosti. Angleška vlada je izdala ogromne svote za brezposelne, zavedala se je, da ne more drugače, in delavstvo je moglo ostati doma in čakati na ugodnejšo industrijsko konjunkturo. Naša država ni tako bogata kakor industrijska in kolonijalna Angleška, zato je pa tudi številni industrijskega delavstva pri nas manjše, in podporanje brezposelnih bi ne zahtevalo tako ogromnih svot. Tudi

to vprašanje spada torej, vsaj po tej strani, v oni kompleks vprašanj, katerim je mogoče pomagati z moderno socialno politično zakonodajo. Le žal, da ne moremo po vseh dosegljivih izkustvih dosti pričakovati od vlade niti v tem pogledu. Naše organizacije in naši rudarji si bodo morali tedaj pomagati še največ sami.

Nadaljna intervencija Delavske zbornice za trboveljske rudarje.

Kakor smo že zadnjič poročali, je komisija, ki jo je poslala Delavska zbornica v Francijo in Nemčijo, da prouči tamkajšnje delavske razmere, predložila obširno poročilo, ki naj služi kot objektiven kašipot vsem onim delavcem, specialno rudarjem, ki se nameravajo vsled brezposelnosti izseliti v tujino. Poročilo so pridejane statistike o plačah, o ceni življenjskih potrebščin, stanovanjskem vprašanju in o poslovanju socialnih zavodov, v tamkajšnjih krajih. Poročilo je bilo razdano v več sto izvodih tako, da bo imel vsak interesent čisto jasno sliko in se bo mogel na podlagi tega poročila zanesljivo ravnati.

Iz tega poročila je razvidno, da je treba za tiste, ki se hočejo izseliti, predvsem poskrbeti:

1. da ne padejo v roke goljufivih agentov,
2. da se jim zasigurajo sredstva za eventuelen povratak in
3. da se z vsjo silo pritisne na vlado, da sklene z Nemčijo in Francijo reciprocitno pogodbo glede dajatev socialnih zavodov.

Tajnik Delavske zbornice sohr. Filip Uratnik je takoj po sprejetju tega poročila skupno z zastopniki naših strokovnih organizacij uvedel akcijo v smeri povoljne rešitve teh vprašanj. V ta namen je posetila deputacija zastopnikov Delavske zbornice gospoda rudarskega glavarja Stergarja in generalno direkcijo Trboveljske premogokopne družbe, kjer se je po temeljiti obrazložitvi položaja stavilo naslednje predloge:

1. Vsem onim rudarjem, ki delajo skrajšan »šiht« naj se izplača podpora v obliki nabavnega prispevka.
2. Za vse one rudarje, ki so bili reducirani pri Trboveljski premogokopni družbi, naj izplača Trb. prem. dr. odpravnino, katero se naloži v izseljeniški fond, da bo vsakemu rudarju, ki bi ga doletela v tujini kaka nesreča, ali da bi postal brezposeln, omogočena vrnitev v domovino.
3. Glede sklenitve reciprocitne pogodbe bo uvedla Delavska zbornica ponovno akcijo, da se zainteresira vse delavske organizacije, vse poslanske klube in vse državne oblasti, da se ta pogodba končno veljavno že enkrat sklene.

Gospod rudniški glavar Strgar je obljubil deputaciji vso moralno pomoč za doseg teha zahtev. Generalno ravnateljstvo Trb. prem. dr. je izjavilo, da zaenkrat nima še pooblastila, da bi tem zahtevam ugodilo. Po obširni diskuziji se je vendar sklenilo, sklicati v petek, dne 21. t. m. anketo, na kateri bodo zastopani rudarsko glavarstvo,

zastopniki TPD., zastopniki Delavske zbornice in zastopniki II. Rudarske skupine. Na tej anketi naj se vzame za podlogo rešitev tega vprašanja, predloge Delavske zbornice.

Ob sklepu lista smo izvedeli, da se je ta anketa vršila. Natančen rezultat razgovorov bomo priobčili v prihodnji številki.

K športni konferenci v Trbovljah.

Na Binkoštni ponedeljek 24. maja 1926 se bo vršila prvič na slovenskih in celo jugoslovanskih tleh delavska športna konferenca.

Delavsko gibanje, ki se je v zadnjem letu že nekoliko izboljšalo, zlasti na strokovnem polju, postaja danes intenzivnejše in jače. Proletarijat Jugoslavije postaja solidaren, on se združuje povsod, on vstvarja združene enotne organizacije proti jugoslovanski buržuaziji.

Športni proletarijat mu sledi. Zaveda se, da je v slogi moč, in zato danes gradi i na športnem polju močno in enotno delavsko športno organizacijo za Jugoslavijo.

Tudi ta delavska športna zveza proletercev-športnikov mora temeljiti na razredni zavednosti in bojevnosti.

Cilj naših športnikov - proletercev ni rekorderstvo v meščanskem smislu, temveč marksistična vzgoja s katero bo delavsko športna mladina postala avant-garda razredno bojevnega marksističnega proletarijata jugoslovanske države.

Delavcem športnikom, ki bodo razpravljali na konferenci v Trbovljah o svojem bodočem kulturnem in športnem delu, pa iskreno želimo velikih uspehov.

Naj živi enotna delavska športna zveza, naj živi proletarska solidarnost!

Stan in Dom.

Iz članka »Zidajmo naprej« v »Našem Glasu« št. 13 je razvidno, da gosp. Roje ni zadovoljen z odgovorom gosp. arh. Zupana, temveč smatra še vedno svoj »recept« kot edino pravilen. V ta izvajanja, ki spadajo v področje strokovnjakov, bi se ne utikal, če ne bi bile ravno stavbe Stan in Doma vzrok kritike g. Rojea.

G. Roje povdarja v svojem zadnjem članku, da podaja svoje misli z dobrim namenom, kar bi mu rad verjel, če ne bi izrekel sumničenja, da si je znabiti kdo vtepel v glavo pridobiti si zaslugu ali slavo z nepotrebno stavbno potratnostjo na račun drugih. V svojih člankih kritizira visoke strehe, češ, da je tako zidanje neekonomično in drago ter priporoča stavbe z ravno streho, ali pa hiše z enim nadstropjem s pošložno streho.

V svrhu informacij je izdala zadruga Stan in Dom več publikacij, tako brošure »Stan in Dom«, »Zgradbe stanovanjskih hiš«, »Namen Stan in Doma«, dalje poročila v listih »Produkcija« z dne 1. marca, 18. junija, 14. avgusta 1925 in 28. marca 1926 ter več člankov in dnevnih in raznih zadržanih listih. Dvomim, če bi bil g. Roje tako ostrega peresa, ako bi te publikacije kdaj bral. Rešitev in odločitev za tipe

Svetovno znano

FOX

čistilo je za čevlje vendar najboljše.

hiš in način zidave ni padla v enem dnevu in nepremišljeno po eni osebi, temveč se je to natančno preomotralo in posvetovalo s strokovnjaki in merodajnimi faktorji Stan in Doma.

Člani Stan in Doma so vsakomur hvaležni za pametne in praktične nasvete in je brez dvoma, da bodo tudi g. Rojca odkritosrečno hvaležni, če bo s svojimi nasveti pripomogel do pocenitve njih hiš in stanovanj.

Radi pomanjkanja prostora v tem listu se v detajlne odgovore ne morem spuščati. Tudi ne smatram za potrebno ponavljati tisto, kar je že v zadružnih publikacijah navedeno. Kdor se za stvar zanima, dobi itak brošure po Din 2.— na Aleksandrovi cesti 5. Vseeno je pa treba v ilustracijo odločitve za take strehe nekaj vrstice.

Zadrúžna pomoč pri Stan in Domu je dvojna: Prva stremi za tem, da se zidajo zadružne hiše, kjer se oddajajo članom, ki nimajo sredstev za lastne hiše, stanovanja po zmernih najemninah in ki ostanejo lastniki teh stanovanj do smrti. Druga pomoč je ta, da se daje tistim, ki imajo nekaj kapitala pošojila proti mesečnemu odplačevanju in vrnitvi v 17 letih. Kredite daje članom Mestna hranilnica z garancijo mestne občine in Viške občine po 8%.

Vsak, ki zida lastno hišo postane takoj zemljiškoknjižni lastnik stavbišča in stavbe. Napram zadruzi nimajo nobene druge obveznosti, kakor samo to, da plačajo po 4 deleže skupaj tedaj 1000.— Din in da se tisti, ki zidajo na kolonijah obvežejo zidati zunanost stavbe tako, kakor to večina dotične kolonije sklène. Notranjost stavbe lahko napravi vsak, kakor kdo hoče. Zunanost je pa prilagoditi celotni skupini. Druga obveza napram Stan in Domu ni. Za vrtno kolonijo na Tržaški cesti je bilo napravljenih več tip, med njimi tudi tipe z nizkimi strehami. Pri glasovanju za eno ali drugo tipo so se skoro vsi člani — razen dveh — izrekli za tipe z visokimi strehami. Jaz za svojo osebo sem bil proti visokim streham, ker sem imel željo, da se zida v narodnem slogu in zgradi lično kranjsko vas, toda praktična uporaba in druge okoliščine, ki so v zvezi z visoko streho so me odvrnile od tega, da bi komu prigovarjal moje načrte. Že gradbeni vodja je v svojem članku povdarjal, da je s temi strehami dosegel nerezanih sten v zgornjih sobah, kar je za lastnike velikega pomena.

Radi trditve g. Rojca, da so njegove ravne strehe cenejše od naših strmih streh, navajam tu nekaj števil. Naše strme strehe stanejo merjeno od kapa do kapa z vsem tesarskim delom in kritjem popolnoma kompletno z vsem materialom vsak kvadratni meter 96 Din, tedaj ca 100 m² 9.600 Din. Ravne betonske strehe, kakor jih priporoča g. Rojca pa stanejo kvadratni meter 180 do 200 Din, 100 m² 18.000 Din, in so tedaj skoro še enkrat dražje. Pri tem pa še niso pristiženi stroški za ograjo, ki bi veljala ca 4000 do 5000 Din. O raznih nedostatkih in o večnem popravljanju takih ravnih streh niti ne govorim. Ravne strehe so prikladne za razne prizidke, kjer druge strehe ni mogoče napraviti.

Kar se tiče drugega nasveta gosp. Rojca, da naj bi se zidalo mesto teh strmih streh v enonadstropje, je za nas iz istih razlogov nemogoče, ker je stavba z enim nadstropjem za 500 do 600 Din pri vsakem kvadratnem metru zažidane ploskve dražja, kakor pa naše dosedanje stavbe. Naše tipe stanejo od 1500 do 1625 Din vsak kvadratni meter. Iste stavbe z isto razporedbo, istimi prostori, iz istega materiala in ravno tako izvršena, samo mesto sedanje strehe zidana v enonadstropje s položno streho, bi veljala 2000 do 2200 Din za m², in bi bile naše sedanje stavbe dvignjene v prvo nadstropje za 30.000 do 45.000 Din dražje. Povdarjam, da bi imeli s tem popolnoma iste prostore, ker bi se notranjost v ničemer ne izpremenila. Na zunanji obliki bi tudi ničesar ne pridobili, ker bi take visoke enonadstropne stavbe veliko slabejše vplivale, kakor pa sedanje, kajti dolžina in širjava stavbe mora biti vedno v nekem razmerju z višino.

Za pravilnost teh števil so vsakomur na razpolago oferte, stavljene od tukajšnjih stavbenikov.

Tudi sklicevanje g. Rojca na stavbno oblast, češ da ne bi smela priporo-

čati pritličnih hiš, je neutemeljeno, kajti na tak način, da bi se s še strožjimi predpisi oviralo stavbno gibanje, še ne bo odpravljena stanovanjska beda. Vsak stavbni pokret je od vseh brez izjeme le pozdravljeni, ker je to v interesu vseh. Odpraviti bi bilo tiste stare predpise, ki niso več v skladu s sedanjim časom, odpraviti bi bilo vse sedanje visoke takse in druge, ne pa da bi se oviralo po nepotrebnem. Sicer je pa navedba g. Zupana mišljena tako, da je stavbna oblast priporočala mesto nizkopritličnih, visokopritlične hiše, tedaj da bi se ne šlo s kletjo globoko v zemlje.

Iz tega sledi, da smo vse napravili, kar je bilo možno, da zidamo poceni, praktično in enostavno, kakor to nasvetuje g. Rojca.

Ko so se člani odločili za te tipe visokih streh, so se stavbe razpisale in podjetnike povabilo, da stavijo svoje oferte. Najnižje ponudbe za sedanje tipe so bile: za tipo I. 122.000 Din, za tipo II. 128.000 in za tipo III. 152.000 Din. Potom licitacije med petimi najnižjimi ponudniki, pri kateri so bili navzoči skoro vsi člani, so se dosegle cene za tipo I. 99.000, za II. 105.000 in za tipo III. 130 tisoč dinarjev. Prve dve tipi imata štiri sobe in kopalnico, tretja tipa pa šest sob, kopalnico in druge pritlikline. Vsak član je imel pravico oddajati stavbo komur je hotel. Vsakomur se je priporočilo, da naj skuša dobiti še cenejšega podjetnika.

Na vprašanje, če je med lastniki teh hiš kak drž. nameščencec, bodi povedano, da zida na tej koloniji 5 drž. uradnikov, 4 učitelji, 5 drugih drž. in monopolnih nameščencev, 1 pisatelj in 8 privatnih nameščencev oziroma delavcev. Med 349. člani nas je 176 drž. nameščencev, torej prav lepo število.

Glede odplačevanja kreditov in državnih podpor pa drugič kaj.

E. Podkrajšek, tajnik zadrúge Stan in Dom.

Prekmurske novice.

Vprašanje borze dela. Kakor znano, je Delavska zbornica prevzela začasno vzdrževanje ukinjene državne borze dela in je tudi za nadalje pripravljena jo vzdrževati pod pogojem, da k vzdrževanju prispevajo tudi občine v Prekmurju. Tozadevno se je stopilo v stik s sreskima poglavarjema v Murski Soboti in Dolnji Lendavi, ki sta izdala na vse občine okoliščino z vabilom, naj se predlogu Delav. zbornice pridružijo. V to svrhu se je tudi sestavil odbor iz zastopnikov strank in gospodarskih organizacij, ki je potem časopisov naslovil na prekmurske občine sledeči oklice:

Vsem občinskim uradom v Prekmurju!

»V Murski Soboti je obstojala že od leta 1920 državna borza dela. S 1. aprilom letos pa je bila ta borza dela ukinjena. Delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani je začasno prevzela vzdrževanje borze dela in sicer za dva meseca. Za daljšo dobo je pa sama nemore vzdrževati, ker nima za to potrebnih sredstev. Pripravljena je pa prispevati za nadaljnje vzdrževanje borze dela pod pogojem, da prispevajo polovico prekmurske občine. Stroški za vzdrževanje borze dela bi znašali letno okoli 40.000 Din, od katerih bi odpadlo polovica na vse občine. V Prekmurju je 174 občin, bi odpadlo torej na vsako občino okoli 150 Din, oziroma več ali manj po številu prebivalstva. Podpisani odbor se obrača na vse prekmurske občine s prošnjo, da se izjavijo na uradne pozive, ki so jih dobile, ali jih še bodo od sreskih poglavarjev v Prekmurju, da so pripravljene sponespevati k vzdrževanju borze dela.

V Prekmurju je okoli 10.000 delavcev, ki iščejo vsako leto delo in zaslužek. Že samo to ogromno število jasno kaže, da je borza dela za Prekmurje neobhodno potrebna. Zato se obračamo na vse občinske urade, da se, zavedajoč se važnosti te institucije, odločijo priskočiti na pomoč s prispevki za njeno vzdrževanje. Prepričani smo, da bo prihodnje leto država spet sama prevzela vzdrževanje borze dela, ako bo videla njeno neobhodno potrebo, ki bo dokazana s tem, da smo si jo sami vzdržali.

Murska Sobota, dne 15. aprila 1926.
Sledijo podpisi.

Od občin je sedaj odvisen nadaljnji obstoj borze dela. Če se predlogu Delavske zbornice ne pridružijo, se borza dela s 1. junijem ukine.

Poljedelski delavci za Francijo. »Generalno francosko društvo za emigracijo« v Zagrebu išče 1000 poljedelskih delavcev za Francijo. Delavci iz Prekmurja, ki želijo iti na delo na Francosko, naj se obrnejo za pojasnila na borzo dela v Murski Soboti, ulica Mala Kaniža 126, kjer se jim naznanijo plačilni in drugi pogoji, kakor tudi čas odhoda iz Murske Sobotice, oziroma Zagreba.

Še nikdar tako ceno, kot sedaj,

TEKSTILBAZAR v Ljubljani, na RREKOVEM TRGU št. 10, prodaja dokler zaloga traja:

Batist mudno barvasti á Din 5.—
Kotenina 80 cm široka á Din 8.—
Kambrik zelo trpežen á Din 10.—
Krep in delen fini naj-novejši á Din 12.—

Moški in ženski angleški in češki štofi najcenejši!

pri Tekstilbazarju je blago!

Križem sveta.

Rusija zgradi velike hidroelektrične naprave. I. Tzechewsky, ravnatelj ruskega departmeta za zgradbo električnih central, je predsednik posebne ruske komisije, ki je bila v Washingtonu, Baltimorju in Philadelphiji, da študira ameriške metode hidroelektričnega razvoja. Komisija je bila poslana tja iz Moskve in pomagajo ji ameriške strokovne in vladne agencije pri zbiranju podatkov. Komisija bo ponesla s sabo v Rusijo informacije o zgradbi velikih jezov, električnih central in sistemov za oddajanje električne sile. Komisija je obiskala in študirala hidroelektrično centralo Conogin go ob reki Susquehanna blizu meje držav Maryland in Pennsylvanija. To napravo je komisija posebno pazno pregledala Tzechewsky in njegovi tovariši so prinesli s seboj načrte za razvoj plojbe po rekah, gradnjo hidroelektričnih naprav in umetno namakanje zemlje. Zadnjih šest let sovjetska vlada študira sistem reke Dnjeper, ki namaka Ukrajino. Izrabiti namerava njeno vodno silo in porabiti njeno vodo za namakanje zemljišč. Ti načrti so bili seveda predelani in sicer po izkušnjah, ki jih je komisija dobila v Ameriki. Komisija obišče kasneje tudi znano veliko hidroelektrično napravo Ontario Hydro-Electric, ki je last države. Projekt ob reki Dnjeper je velikega političnega in gospodarskega pomena za Evropo. Sovjetska vlada namerava zgraditi omrežje kanalov in ga zvezati z nemškimi kanalom, tako da bodo zvezani s Črnim morjem. Po teh kanalih bodo prevažali železno rudo iz Rusije v Nemčijo. Rusko - nemški kanal bi omogočil, da rusko - nemška pogodba postane meso in kri. Na zgradbi prve enote kanalskega dnjperskega omrežja prično delati že v nekaj mesecih. Za to začetno delo je preračunjenih 75 milijonov dolarjev. Od tam bodo napeljali električno silo na premogovno polje in rudnike železne rude v južnih pokrajinah Rusije.

Grčija namerava osušiti Macedonsko planoto. Neka ameriška inženirska tvrdka je sklenila z grško vlado pogodbo za osušenje macedonske planote. Ker pokrivajo planoto velika močvirja, so se na njej zrojili komarji, ki povzročajo malarijo in druge bolezni. Po izjavi ameriškega konzula Fernalda je Grčija prejela že dva milijona dolarjev pošojila, da je pričela z delom. Delo bo trajalo štiri leta in pol in bo stalo 26.570.000 dolarjev. Pri tem delu bo zaposlenih okrog pet tisoč delavcev, največ pri kopanju jarkov za odtok vode. Kadar bo delo dovršeno, se bo lahko naselilo na tem ozemlju

KOLESA

najboljša in najcenejša

samo pri

J. GOREC

210 Palača Ljublj. kreditne banke.

okrog petindvajset tisoč družin, ki so bežale iz Turčije. Ozemlje meri okoli 300 štirjaskih milj. Najprej izravnavajo strugo reke Vardar. Na to prično graditi nasipe in jezove. Reki Gallikos in Aliakmon poglobe, močvirje Jenidje osuše, jezeri Ardzan in Amotavo pa izpraznijo, tako da ne bodeta več gnezdišče strupenih komarjev, vsled katerih šestdeset odstotkov prebivalcev Salonika in osemdeset odstotkov pribežnikov bolega na mrličci. Zemlja, ki jo pridobe na ta način, je zelo rodovitna. Od pridelka na tej zemlji pričakujejo, da bo omogočeno Grčiji uravnati njeno trgovino z inozemstvom.

Tovarne za lokomotive se sele iz Nemčije v Rusijo. Nemška družba je izdelala načrt, da se njene tovarne za izdelovanje lokomotiv v Duesseldorfu preselijo v Rusijo. Družba zahteva za tovarne sedem milijonov dolarjev in s tovarno odpošljejo v Rusijo tudi svojega ravnatelja, ki je izvežban v gradnji lokomotiv. Nemške banke so se izrekle, da financirajo kupčijo, sovjetske oblasti so se v načelu tudi že izjavile zanjo.

Mehiška vlada otvorila štiri agrarne banke. Mehiška vlada je otvorila štiri agrarne banke v mestih Morelia, Durango, Tula in Celaya. Nove banke, ki so komaj začetek, so izpolnitev ene najvažnejših točk v programu socialističnega predsednika Callesa malim kmetom. Banke so zadružne. Ustanoviti se imajo kooperativna društva, kjer že ne obstoje, in ta vzamejo prednostne delnice. Denar se porabi le za izboljšanje farmarskih zemljišč in za nič drugega. Vse začetne banke imajo po 200.000 dolarjev glavnice. Drugi važen korak, ki ga pripravlja Calles, je popolna vladna kontrola vse električne energije v republici. To pomeni, da bodo vse družbe, ki proizvajajo električno gonilno silo, pod nadzorstvom zvezne vlade. Program vlade določa, da se morajo razviti vse ogromne hidroelektrične rezerve v Mehiki.

»Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/5 pošlje vsakemu naročniku »Delavske Politike« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

Gibanje delavcev v Chicagu. Chicaska organizacija pleskarjev, sobnih slikarjev in tapetnikov in organizacija pribijalcev latnikov sta sklenili novo pogodbo s stavbinskimi podjetniki. Pogodba je veljavna za tri leta in meza je določena na 150 dolarjev na uro. Tesarski delavci in ometači pa še niso sklenili nove pogodbe in ne odnehajo od svojih zahtev. Ometači bodo izvedli dne 7. maja, če bo vojna ali mir v stavbinski industriji. Zidarji in drugi stavbinski delavci pazijo, kaj bodo storiли ometači, da jim priskočijo na pomoč, ako bo tako zahtevala potreba. Organizirani akcidentni stavci, člani tipografske unije, se pripravljajo na stavko. Tipografska unija že pobira prispevke za stavkovni sklad. Oni zahtevajo 54 dolarjev meze na teden, to je tri dolarje povišanja na teden. Strojniki pri American Oven & Machine kompaniji so v stavki zaradi priznanja organizacije. Obenem pa oganili zavičaj strojnikov vodi pogajanja za povišanje meze, ki bi naj veljale od 22. maja dalje. Strojniki imajo zdaj 95 c na uro, zahtevajo pa dolar na uro, podjetniki jim ponujajo le 97 centov. Pri American Oven kompaniji je pričela stavka dne 12. aprila, ker so bili odsvoljeni trije organizirani delavci, ki so priporočali ostalim delavcem, da se naj organizirajo. V delavnici je bilo še dvanajst neorganiziranih delavcev in vsi skupaj so hkratu zapustili delavnico. Podjetnik je seveda najel stavkovnike, unija je pa razpostavila svoje stavkovne straže. Pričakuje se, da se stavka kmalu izravna, ko se predsednik družbe povrne iz Kalifornije.

Dnevne novice.

Trboveljska slavnost dovoljena! Včerajšnje »Jutro« je objavilo, da je srezko poglavarstvo v Laškem prepovedalo nedeljsko trboveljsko delavsko slavnost ob priliki razvitja »Svobodnega« prapora. Sodr. Tuma je včeraj intervenciral pri velikem županu, ki je prireditev v celem obsegu dovolil. To naznanjamo vsem ljubljanskim in zunanjim sodrugom. Prireditev je torej dovoljena in sodrugi naj se je v čim večjem številu udeležijo.

V Belgradu krpajo še vedno vlado. Največji trenutni jugoslovanski politični mučenik Uzunović, skuša rešiti radikalno edinstvo, vlado, sebe... in najbrže tudi gospoda Pašiča, za vsako ceno, pa čeprav nima večine in tudi ni izgleda, da bi si jo mogel vstvariti. Skrpal je spet vlado s pomočjo radičevcev, Radič samega pa je izgnal iz Belgrada, mu lepo (ali grdo, bogve!) priporočil dvomesečno konfinacijo v solunski Dalmaciji, če že noče spet v mračno tujino. Radič je, kajpak, sprejel tudi ta pogoj. Radič sprejme vsak pogoj. V tem je pravzaprav še večji mučenik kot Uzunović sam. Tako so se torej idealni zavezniki, radikali in radičevci, zopet zedinili in uvrstili svoj vladni položaj. Da stoji potemtakem nova vlada na trdih in neporušljivih temeljih, ni treba niti povdarjati. Če ima ali če nima večina parlamenta za seboj, se bo pa kmalu videlo. Če se bo parlament namreč kdaj sešel. V tem slučaju bomo pač imeli spet vladno krizo. In tako naprej. Vse to ima pa vendar za prizadete neko prav prijetno stran. Čim bolj se javnost ukvarja z vladnimi krizami, tem bolj pozabi na korupejske afere. In to je vsaj Radetu Pašiču všeč. Naj ima vsaj on nekaj od vsega tega... Še najboljše pa bo, da se parlament razpusti in razpišejo nove volitve. Nove volitve bodo vsekakor prav kmalu. Če bo narod znal prav soditi in obsoditi, pa še ne vemo. Delavstvo je morda edino kolikortoliko pripravljen na to novo borbo.

Socijalistična zmaga v Črni. — Iz Črne smo prejeli: 16. maja so se vršile občinske volitve v Črni in je socijalistična stranka temeljito obračunala z demokratsko in klerikalno stranko. Socijalisti smo dobili 361 glasov in 17 mandatov; klerikaleci 98 glasov in 4 mandate, demokrati 80 glasov in 4 mandate. Socijalisti kot zastopniki revnega ljudstva, pravice in poštenosti, smo en mandat pridobili (zadnjič smo imeli 16 mandatov), klerikaleci so pa izgubili 5 mandatov, kapitalistični demokrati so pridobili 4 mandate. Socijalistična stranka, ki je imela kakor rečeno, prej 16 odbornikov jih ima sedaj 17; klerikaleci prej 9, zdaj 4. Vseh upravičenih volilcev je bilo 827, oddanih glasov je pa bilo 539. Te volitve so za nas lep dokaz, da ako se pošteno dela in prid ljudstva, ni treba posebne agitacije in kričanja, ker se vsako pošteno delo tudi pošteno poplača in uvažuje. Živela socijalistična črna občina! Socijalist.

Dr. Karel Triller. Predvčerajšnjim je nenadoma umrl znani dolgoletni vodja starodemokratske stranke dr. Karel Triller, odvetnik v Ljubljani. Zadela ga je kap. Pokojni je bil poleg dr. Tavčarja eden najizrazitejših in najdelavnejših demokratskih prvakov, ki je zelo vztrajno in aktivno deloval na gospodarskem, političnem in kulturnem polju, v raznih dobrodelnih dijaških in drugih organizacijah, itd. Bil je večletni deželni poslanec, ljubljanski občinski svetnik, nato član slovenske narodne vlade in začasnega narodnega predstavnštva v Belgradu. Bil je dober pravnik, govornik in novinar. Spadal je k starejši demokratični generaciji, vendar je bil osebno zelo socialno čuteč človek. Zadnja leta je zlasti deloval v gospodarskih organizacijah. Zapustil je za seboj lep spomin.

nogavice z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„Ključ“

da se prepričate, kako en par traja kakor štirje pari drugih, Dobivajo se v prodajalnah, Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene. 53-a v

O ljubljanskem velesejmu. Bodočnost naroda in bodočnost države ni samo v idejno zaokroženih dobrinah, bodočnost naroda in države je pravzaprav v dobro in solidno urejenem gospodarstvu, ki edino garantira za trajno bitnost poedincea, naroda in države. Le koder je urejeno gospodarstvo, koder je za trajno zgrajena industrija in smotreno ustvarjena obrt in trgovina, je upanje in je vera, da narod ne bo propadel, temveč, da bo zmožen neizprosni konkurenci današnjega veka uspešno kljubovati in celo tekrovati. Iz teh vidikov se je rodila misel velesejmov in v tem pravcu ima velesejem usmerjeno svojo organizacijo.

ZIKA

je najboljša žitna kava!

Reklame ne potrebuje

O. Bernatovič

ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča. 88

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani naznanja, da otvori za Binkoštno praznike Aljažev dom v Vratih in Cojzovo koč na Koroškem sedlu. Obe postojanki so preskrbljeni z jedjo in pijačo.

Vpisovanje šolskih otrok ob pričetku glavnih počitnic. Po naredbi velikega župana se vrši po vseh osnovnih šolah ljubljanske oblasti vpisovanje šolskih otrok 30. junija ter 1. in 2. julija 1926, da se že med počitnicami določi število razredov in učiteljstva.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja na današnji inserat tvrdke Ivan Perdan, nasledniki v Ljubljani, v zadevi Ciril in Metodovih vžigalic. Mislimo, da je odveč hvaliti prvovrstno kvaliteto naših vžigalic. Vsak Slovenec je dolžan, da kupuje in zahteva povsod naše domače Ciril in Metodove vžigalice, kajti s tem pripomore naši šolski družbi k uspešnemu delovanju v korist Ciril in Metodovega šolstva. Dolžnost nas vseh je ta, da bodrilo in spodbujamo našo deco doma in v tujini k ljubezni do njenega materne jezika. Apeliramo tedaj po-uovno, da se vsak posluži Ciril in Metodovih vžigalic, katerih geslo je: Mal položi dar, domu na altar.

Iz Socijalistične stranke Jugoslavije.

Na zadnji seji pokrajinskega načelnstva stranke je bilo sklenjeno, da se v dosego čim večje strankine delavnosti upostavi v Sloveniji dva organizacijska centra in sicer eden v Ljubljani in drugi v Mariboru. Vodstvo organizacijskih poslov prevzame za vse organizacije v ljubljanski oblasti **Oblastni odbor SSJ v Ljubljani (dopise je naslavljati na poštni predal 104)** in za organizacije v mariborski oblasti pa **Oblastni odbor SSJ v Mariboru (Ruška cesta 7)**. — Krajevne organizacije naj se v vseh organizacijskih zadevah (glede obračunavanja, shodov itd.) obračajo izključno na ta dva odbora. Oblastni odbor v Ljubljani tvorijo v ljubljanski oblasti stannjoči odborniki pokrajinskega odbora. Istotako oni v mariborski oblasti, ki tvorijo oblastni odbor za mariborsko oblast. — **Pokrajinski odbor SSJ** pa ostane isti kot sedaj in bo kakor doslej vodil skupne akcije in skupno delo. Dopise za pokrajinski odbor ali pokrajinsko tajništvo SSJ je naslavljati istotako na poštni predal 104.

Na dosedanji naslov tajništva na Vidovdanski cesti naj se dopisov ne naslavlja več, ker se tajništvo v najkrajšem času preseli.

Pokrajinsko tajništvo SSJ.

Trbovlje.

Dne 11. maja je pričelo »Jutro« potvorbno poročilo iz Trbovelj o naši zadrugi, da je gosp. Kerže popolnoma nedolžen in da ima že vse črno na bellem, v resnici je pa ta zadeva popolnoma drugačna.

Uradna revizija Zveze slovenskih zadrug iz Ljubljane, po revizorju g. Sifrerju Andreju vršča se dne 2.—3. in 4. jan. t. l., je ugotovila, da je zadruga v pravo in da g. Kerže njeje dolguje na prejeto blago Din 14.063,74 p in za zadrugne predmete v znesku Din 528,12 p. torej skupaj Din 14.591,86 p. Celozadevo pa vodi g. dr. Dimnik iz Krškega. Kazensko sodišče je sicer ustavilo kazensko postopanje napram g. Keržu, cela zadeva je pa izročena civilnemu sodišču. Kar se pa tiče deležev in hranilnih vlog naših članov, si pa naj dopisnik iz Jutrove dežele ne beli glave, ker vsi naši člani dobro vedo, da gosp. Kerže še ni poravnal svote, ki jo dolguje zadrugi. — Načelnstvo zadruga Rud. dom, Trbovlje.

Kranj.

Malokdaj se oglasimo delavci iz Kranja v naši »Delavski Politiki«. Pa zato ne smete misliti, da se nam dobro godi. O ne! Mislimo, da delavstvo ni nikjer tako tlačeno in mizerno plačano kakor pri nas, posebno pa v Jugo-češki tvornici. V tovarni, katere delničarji so gotovi gg. iz Kranja, ki imajo pri vsakih volitvah za delavstvo polne koše obljub. Pokažite sedaj gg. vašo ljubezen in povišajte nam naše borne zaslужke. Pri prihodnjih volitvah vas bo kranjsko delavstvo sodilo po vaših delih.

Industrija se pri nas še precej razvija, s tem bo postalo naše mesto proletarsko. In proletarske organizacije in proletarska borba se bo prej ali slej razvila tudi pri nas.

Ceste so tudi nekaj bolj razsvetljene, pa menda ne mislijo kranjski purgarji iz naših cest napraviti ljubljanske Aleksandrove ceste, samo v pogledu razsvetljave? Popravite gg. občinska pota, da ne bodo popotniki v deževnem vremenu gazili do kolen v blatu.

Drugič, sodrug urednik, se zopet oglasimo. Delavci v Kranju in okolici vsi v enotne razredne organizacije! — Kranjski zavedni delavci.

Za starše in botre birmancev! Svoj k svojim!

Najlepša, največja in najcenejša izbira vsakovrstnega oblačila Vam zamore nuditi le naša detailna trgovina na Erjavčevi e. 2

Konfekcijska tovarna FRAN DERENDA & Cie., LJUBLJANA.

SPLOŠNO KONZUMNO DRUŠTVO „POSAVJE“ V ZAGORJU OB SAVI.

Ima svoje prodajalne v Zagorju, Loka pri Zagorju in Velenje. Blago prodaja vse vrste specerijskega in manufakturno po najnižjih dnevnih cenah. — Član lahko postane vsak.

Pristopnina Din 2.50 — Delež Din 50.

RAVNATELJSTVO.

Produkcija - kréma za čevlje.

Zahtevajmo in kupujmo vedno in povsod le „Produkcija krem“ za čevlje. 130

M. RAUCH trgovina stekla

Celje, Prešernova ul. priporoča steklo za okna, zrcala, slike, okvirje za slike, svetilke, porcelan, kameno posodo itd. itd. Na drobno! — Na debelo!

Modne kamgarne in ševijote v veliki izbiri in po ugodni ceni

najdete

v obče znani nad 50 let obstoječi manufakturni trgovini

R. Miklauc „Pri škofu“ Ljubljana

Zunanjim naročnikom se pošje tudi po pošti. 115

Dobro in poceni se kupijo

čevlji

moški iz boksa	Din 160.—
ženski iz boksa visoki	Din 155.—
ženski iz boksa nizki	Din 135.—
fantovski iz boksa	Din 135.—
za dečke in deklice iz boksa	Din 95.—
otročki iz boksa	Din 68.—
otročki mali rujavi ali črni	Din 26.—

pri

Ant. Krisper-ju

Ljubljana, Mestni trg št. 26.

Underwood

pisalni stroji pri
LUD. BARAGA, Ljubljana
 Šelenburgova ulica št. 6/l.
 Telefon številka 980. 162

Najcenejša in največja zaloga dvokoles, motorjev, šivalnih strojev, delov in pnevmatike. Otroški vozički različnih vrst po čudovito nizki ceni. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje in poniklanje dvokoles, šivalnih strojev i. t. d. Shranijo se preko zime. Prodaja tudi na obroke.
 Ceniki franko!

„**TRIBUNA**“ **F. B. L.**
 tovarna, dvokoles in otroških vozičkov LJUBLJANA,
 Karlovška cesta št. 4. 82

Zahtevajte in kupujte edino le
 naše domače
CIRIL METODOVE vžigalice
 dobijo se povsod. Glavna zaloga pri
tvrdki IVAN PERDAN,
 nasledniki v Ljubljani. 221

„**SLAVIJA**“ jugoslovanska zavarovalna družba
 v Ljubljani, naznanja prežalostno vest, da ji je dne
 20. maja 1926 nenadoma umrl njen prvi predsednik,
 gospod

dr. Karel Triller

Pokojnega se bo s spoštovanjem spominjala uprava
 zavoda in uradništvo.

Ljubljana, dne 20. maja 1926.

Borzni svet ljubljanske borze za blago in vrednote
 javlja tužno vest o smrti svojega velezaslužnega člana, gospoda

dr. Karla Trillerja

ki je preminul dne 20. maja 1926.

Ljubljanska borza, za katero si je pridobil blagopokojni
 nešteto zaslug, mu ohrani trajen, hvaležen spomin.

V Ljubljani, dne 20. maja 1926.

Združene papirnice Vevče,
Goričane in Medvode d. d. v Ljub-
 ljani javljajo pretresljivo vest, da je predsednik
 njihovega upravnega sveta gospod

Dr. Karel Triller

odvetnik, predsednik Ljubljanske kreditne
 banke, član Upravnega odbora Narodne Banke
 Kraljevine SHS, član predsedništva Zveze in-
 dustrijalcev itd. danes nenadoma preminul.

Naša tvrdka je izgubila v mnogo pre-
 rano preminulem svojega ustanovitelja, ki je
 ustvaril temelj njenemu obstoju in ki mu je
 bila stalna srčna skrb njeno prospevanje.

Nepozabnega blagopokojnika bomo po-
 grešali vselej in vedno.

V Ljubljani, dne 20. maja 1926.

Javljamo tužno vest, da je danes nena-
 doma preminul naš predsednik in dolgoletni
 upravni svetnik. gospod

Dr. Karel Triller

odvetnik, predsednik Združenih
papirnic Vevče, Goričane in Med-
vode d. d. v Ljubljani, predsednik
Jugoslovanske zavarov. banke
Slavije d. d. v Ljubljani, podpred-
sednik Hrvatsko-slavonske ze-
maljske hipotekarne banke v
Zagrebu, član upravnega odbora
Narodne banke kraljevine Srbov,
Hrvatov in Slovencev v Beogra-
du, član predsedništva Zveze
industrijcev v Ljubljani itd. itd.

Nepozabnemu, velezaslužnemu predsed-
 niku ki je procvitu in razmahu našega zavoda
 posvetil neumorno in požtvovalno svoje sile
 in si pridobil zanj trajnih, nevenljivih zaslug,
 ohrani naš zavod vedno časten in neizbrisen
 spomin

V Ljubljani, dne 20. maja 1926.

Upravni svet, nadzorstvo in ravnateljstvo
Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani.